

Абасов В. А.

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ АУДИТА ЭФФЕКТИВНОСТИ БЮДЖЕТНОГО ПЛАНИРОВАНИЯ

Резюме

В статье проанализированы документы бюджетного планирования, которые являются объектом аудита эффективности в различных странах мира, определены показатели развития государств для оценки государственного аудита, проанализирована взаимосвязь показателей развития страны на разных уровнях подготовки документов по планированию для целей аудита.

Ключевые слова: аудит эффективности, государственный аудит, оценка показателей, планирование.

Abasov V. A.

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

INTERNATIONAL EXPERIENCE OF BUDGET PLANNING PERFORMANCE AUDIT

Summary

The article analyses budget planning documents that are subject to performance audit worldwide. The indicators of the country's development are defined to assess the government audit; the relationship between country's development indicators is analysed at different levels of the planning document preparation for audit objectives.

Key words: performance audit, government audit, assessment of indicators, planning.

УДК 331.2:657

Бондаренко Н. М.

Семенова О. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

У статті розглянуто основні елементи організації внутрішньогосподарського контролю розрахунків з оплати праці. Проаналізовано типові порушення і помилки, які виникають у сфері розрахунків з оплати праці. Обґрунтовано рекомендації щодо удосконалення системи внутрішньогосподарського контролю розрахунків з оплати праці на вітчизняних підприємствах.

Ключові слова: контроль, внутрішньогосподарський контроль, організація контролю, оплата праці, розрахунки.

Постановка проблеми. У ринкових умовах господарювання жодне підприємство не може обійтися без ефективно діючої системи внутрішньогосподарського контролю, який дає змогу забезпечити законність господарської діяльності підприємства, збереження його активів, попередження негативного впливу факторів, підвищення ефективності основних бізнес-процесів тощо.

Внутрішньогосподарський контроль розрахунків з оплати праці відіграє важливу роль у системі управління. Це пов'язано з тим, що облік праці і заробітної плати є трудомістким, потребує уваги і сконцентрованості, оскільки пов'язаний з обробленням великої кількості первинної інформації, має багато однотипних операцій, здійснення яких потребує багато часу.

Правомірно вважається, що ця ділянка має підвищений контрольний ризик. Допущення однієї помилки у розрахунках автоматично веде до цілої серії помилок і порушень, постійні зміни у нормативно-правовій базі, складність та трудомісткість розрахунків, ризик зловживань з боку працівників – все це зумовлює необхідність організації на підприємстві ефективного контролю за розрахунками з оплати праці [1, с. 71]. Проте сьогодні спостерігаються суттєві проблеми у питаннях організації та проведення внутрішнього контролю, адже існує неузгодженість нормативно-правового регулювання, відсутні внутрішні стандарти, а також

спостерігається слабка розробка єдиних методичних основ проведення контролю [2; 3; 4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним та практичним питанням організації і методики внутрішньогосподарського контролю за розрахунками з оплати праці приділено увагу в працях М.Т. Білухи, Ф.Ф. Бутинця, Б.І. Валуєва, Н.Г. Виговської, Л.В. Гуцаленка, Г.М. Давидова, Є.В. Калюги, М.Д. Корінька, Л.Г. Ловінської, Л.В. Нападовської, Л.П. Пантелеєва, С.М. Петренко, Б.Ф. Усача, В.О. Шевчука та інших науковців.

Велика кількість праць на досліджувану тематику ще раз доводить необхідність її подальшого розгляду та обговорення.

Мета статті полягає у дослідженні теоретико-організаційних аспектів внутрішньогосподарського контролю розрахунків з оплати праці та обґрунтування шляхів його вдосконалення на вітчизняних підприємствах.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах економічної кризи обґрунтованість та дієвість управлінських рішень залежать від внутрішньогосподарського контролю, який виконує роль спеціального механізму «спостереження» на підприємстві. Але в наш час, на жаль, спостерігається недооцінка ролі внутрішньогосподарського контролю в господарській діяльності підприємства, внаслідок чого власники та керівники втра-

чають здатність впливати на процеси, які відбуваються на їх підприємствах.

На думку В.О. Шевчука, нехтуючи контролем (свідомо або несвідомо) суб'єкти втрачають можливість порівнювати, а також пізнавати реальність [5]. Важливість контролю підтверджує і М.С. Пушкар, стверджуючи, що відсутність контролю породжує хаос, а координація і узгодження діяльності структурних підрозділів стають неможливими [6].

В умовах сьогодення внутрішньогосподарський контроль повинен бути присутнім на всіх рівнях управління, здійснюватися безперервно та охоплювати всі організаційні структури підприємства.

Ефективність контролю господарської діяльності, зокрема операцій щодо розрахунків з оплати праці, залежить від раціональної його організації. Для забезпечення ефективності функціонування системи контролю існують її базові елементи. Основними елементами контролю операцій щодо розрахунків з оплати праці є суб'єкти контролю, об'єкти контролю, інформаційні джерела контролю, прийоми та методи контролю.

Процес організації внутрішньогосподарського контролю починається з формування мети та відповідних завдань проведення контролю (рис. 1).

Головна особливість внутрішньогосподарського контролю полягає в тому, що він проводиться працівниками підприємства, яке контролюється. Суб'єктами контролю розрахунків з оплати праці можуть виступати керівник підприємства, головний бухгалтер, обліковий персонал, юридичний відділ, відділ економічного аналізу, планово-фінансовий відділ, а також спеціальні контрольні служби підприємства (ревізійна комісія, інвентаризаційна комісія, служба внутрішнього аудиту). Ефективність внутрішнього контролю залежить від участі всіх структурних та функціональних підрозділів у здійсненні контролю та від їх взаємодії.

Управлінський персонал та працівники бухгалтерської служби підприємства виконують згідно зі своїми посадовими інструкціями попередній, поточний та наступний контроль. Суб'єкти ведення бухгалтерського обліку мають виконувати такі контрольні процедури щодо облікового відображення фактів виплат працівникам в первинних документах, реєстрах обліку й у регламентованих та управлінських звітах:

– перевірки дотримання чинного законодавства, норм колективного договору та соціального пакета стосовно облікового відображення виплат працівникам;

Рис. 1. Мета і завдання внутрішньогосподарського контролю розрахунків з оплати праці

– встановлення правильності розрахунку величини соціальних гарантій, які залежать від продуктивності виконання трудових обов'язків;

– забезпечення єдиних методологічних засад облікового відображення виплат працівникам та формування й подання фінансової, податкової, статистичної та управлінської звітності щодо даного об'єкта облікового відображення звітності [7, с. 179].

Вибір об'єкта контролю є важливим моментом в організації внутрішньогосподарського контролю. Об'єкти внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці наведені на рис. 2.

Для своєчасного та належного виконання всіх поставлених завдань перед внутрішнім контролем розрахунків з оплати праці суб'єкт контролю повинен бути забезпечений необхідною інформацією. Першочерговими джерелами отримання такої інформації є:

– нормативно-правова інформація з питань оплати праці (Конституція України, Кодекс Законів про Працю, Податковий кодекс України, Закон України «Про оплату праці», Закон України «Про колективні договори і угоди», Закон України «Про охорону праці», Закон України «Про відпустки», Закон України «Про індексацію грошових доходів населення», Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загально обов'язкове державне соціальне страхування», Постанова Кабінету Міністрів України «Про обчислення розміру середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням», Інструкція зі статистики заробітної плати тощо);

– фактографічна інформація (колективний договір; Наказ про облікову політику; накази (розпорядження) про прийняття, звільнення, переведення на роботу, про надання відпустки; особові картки; штатний розпис; трудові книжки; таблиць обліку робочого часу; первинні документи з обліку виробітку; розрахунково-платіжні відомості; журнали 5 і 5А; Головна книга; фінансова, оперативна та статистична звітність).

Ефективність внутрішньогосподарського контролю забезпечується завдяки поєднанню різних методів, способів і прийомів його здійснення. Під час здійснення внутрішнього контролю розрахунків з оплати праці суб'єктами контролю застосовуються три групи методів і прийомів контролю, а саме:

– прийоми документального контролю (формальна, арифметична, логічна, нормативно-правова, взаємна, зустрічна, хронологічна перевірки;

експертизи документів, камеральні перевірки норм і розцінок тощо);

– прийоми фактичного контролю (інвентаризація, обстеження, контрольні заміри, експертиза, лабораторний аналіз тощо);

– розрахунково-аналітичні методи контролю (економічний аналіз, аналітичні і статичні розрахунки, економіко-математичні методи).

Вибір методів та методичних прийомів внутрішньогосподарського контролю залежить від об'єктів, на які вони спрямовані, та від суб'єктів, які застосовують дані методи та прийоми. Однак тільки поєднання їх та доповнення один одним дасть можливість підвищити якість та достовірність інформації, ефективність управління підприємством як основи для прийняття управлінських рішень.

Під час організації системи внутрішньогосподарського контролю повинні братися до уваги основні принципи її ефективності, дотримання яких є ключовою умовою успішного функціонування системи і які включають ряд основних правил, а саме правил відповідальності, збалансованості, своєчасності повідомлення про відхилення, інтеграції, відповідності контролюючої і контрольованої систем, постійності, комплексності, узгодженості пропускну здатності різних ланок системи внутрішнього контролю, розподілу обов'язків, дозволу і схвалення.

На підставі досліджень та узагальнень нами визначено, що у процесі контролю розрахунків з оплати праці можна виділити такі три основні етапи, як організаційно-підготовчий, етап перевірки та заключний етап.

На першому етапі проведення внутрішньогосподарського контролю розрахунків з оплати праці слід сформулювати завдання та цілі перевірки, визначити об'єкти контролю, опрацювати джерела інформації, обрати методи і прийоми контролю, розробити програму, визначити суб'єктів контролю та їх функціональні обов'язки, а також визначити строки проведення контролю.

На другому етапі здійснюється безпосередньо процедура перевірки, яка передбачає:

– перевірку наявності та дотримання умов Колективного договору, Положення про оплату праці, Положення про соціальний пакет;

– перевірку правильності документального оформлення виплат працівникам та несуперечність їх здійснення нормам чинного законодавства та положенням внутрішніх документів підприємства;

– перевірку відповідності бази нарахування оплати праці обсягам виконаних робіт за відрядної форми оплати праці та фактично відпрацьованим годинам за погодинної форми оплати праці;

– перевірку правильності розрахунку середньої заробітної плати та обчислених за нею виплат працівникам, зокрема сум відпускних, компенсації за невикористану відпустку, виплат за листками непрацездатності;

– перевірку правильності розрахунку, використання та коригування резервів на виплату відпусток і премій;

– перевірку правильності й обґрунтованості нарахування додаткової заробітної плати та

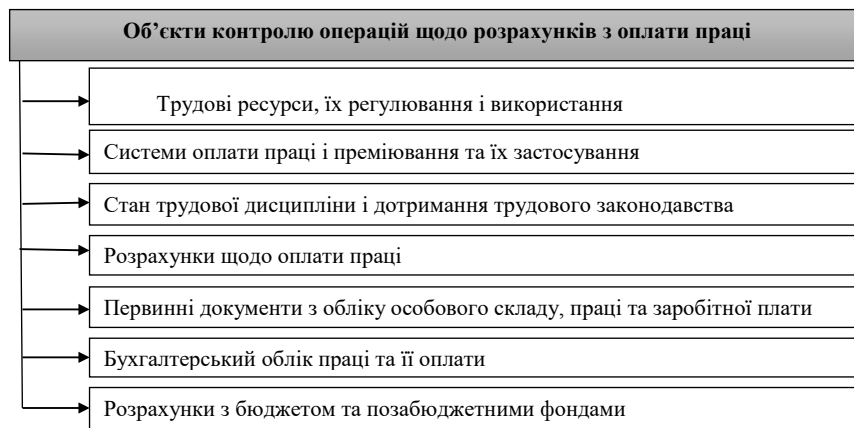

Рис. 2. Об'єкти внутрішньогосподарського контролю операцій щодо розрахунків з оплати праці

інших заохочувальних виплат (здійснення індексації заробітної плати, нарахування компенсації за несвоєчасну виплату заробітної плати, оплата праці за відхилень від нормального робочого часу, премій, матеріальної допомоги тощо);

- перевірку правильності та відповідності чинному законодавству нарахувань на фонд оплати праці та утримань із виплат працівникам, своєчасності їх сплати відповідним органам;
- перевірку обґрунтованості включення окремих виплат працівникам до собівартості продукції, робіт, послуг;
- перевірку своєчасності та повноти розрахунків з оплати праці з працівниками;
- перевірку законності та правильності облікового відображення операцій з виплат працівникам;
- перевірку на відповідність даних реєстрів синтетичного та аналітичного обліку, показників облікових реєстрів та бухгалтерської звітності по розрахунках з оплати праці;
- встановлення правильності заповнення бухгалтерської звітності з оплати праці;
- проведення інвентаризації кредиторської заборгованості в частині зобов'язань з оплати праці;
- здійснення аналізу використання трудових ресурсів та витрат на оплату праці (забезпеченість підприємства ресурсами, продуктивність праці та резерви підвищення виробітку, наявність простоїв, втрат робочого часу, форми оплати праці, ефективність використання фонду оплати праці).

На третьому етапі результати контролю узгаляються, здійснюється аналіз виявлених порушень та встановлюється їх вплив на господарський процес, приймається рішення щодо застосування адміністративних заходів відносно винуват-

ців допущених порушень і виявлених помилок. За результатами проведення внутрішньогосподарського контролю розрахунків з оплати праці складається висновок щодо виявлених відхилень та встановлених порушень, крім того, зазначаються пропозиції щодо удосконалення бухгалтерського обліку розрахунків з оплати праці і підвищення рівня внутрішнього контролю за ними. Також на цьому етапі здійснюється контроль за виконанням прийнятих рішень та реалізацією розроблених заходів щодо усунення і недопущення у майбутньому виявлених порушень.

Під час обліку розрахунків з оплати праці можуть виникати різного роду порушення та помилки, які негативно впливають на достовірність бухгалтерської звітної інформації. Як свідчить практика, це пов'язано з недостатнім розумінням та неоднозначним тлумаченням законодавчих актів, порушенням документального оформлення операцій, необхідністю опрацювання значних масивів інформації, що зумовлює допущення арифметичних помилок, веденням одним обліковим працівником кількох ділянок обліку, що обмежує час на проведення самоконтролю. Окрім того, особлива специфіка та складність розуміння бухгалтерської галузі спеціалістами інших сфер сприяють зловживанню з боку працівників бухгалтерії, зокрема головних бухгалтерів.

Отже, до оплати праці як до однієї з основних статей витрат (яка включається до собівартості продукції і, відповідно, впливає на розмір доходу підприємства) завжди необхідно підходити з особливою увагою з метою забезпечення раціонального використання грошових ресурсів та їх економії на підприємстві.

Таблиця 1

Можливі порушення та їх вплив на достовірність інформації

Характер можливих порушень	Вплив порушення на достовірність бухгалтерської звітності і дотримання законодавства	Методи та прийоми встановлення
Не ведуться таблиці обліку робочого часу	Суттєво ускладнюється контроль за правильністю обліку відпрацьованого часу на підприємстві	Документальна перевірка, опитування, огляд, спостереження, тестування
Включення до відомостей підставних осіб	Можливість приховування прибутків з метою ухилення від сплати податків; завищення даних про матеріальні витрати	Зустрічна перевірка
Завищення суми «Разом до виплати»	Викривлення даних у розрахунково-платіжній відомості; неправильний розрахунок з працівниками; можливість розкрадання коштів з каси	Документальна перевірка, арифметична перевірка
Неповне нарахування та утримання авансів	Виникають розбіжності між показниками, відображеними в розрахункових і платіжних відомостях, зведеннях по заробітній платі, записях на рахунках синтетичного і аналітичного обліку і вихідними даними первинних документів; наслідками є необґрунтовані виплати, можливість розкрадання коштів	Документальна перевірка, зустрічна перевірка
Неправильне визначення обсягів виконаних робіт	Викривлення розрахунків основної й додаткової оплати праці у всіх галузях та за категоріями працівників	Зіставлення обсягів робіт, вказаних у первинних документах з обліку праці з аналогічними показниками технологічних карт, документів щодо оприбуткування готової продукції; контрольний обмір фактично виконаних робіт
Неправильний розрахунок податку на доходи фізичних осіб (ПДФО)	Помилка в розрахунку податку на доходи фізичних осіб і, як наслідок, викривлення розрахунків з бюджетом по податку	Документальна перевірка, арифметична перевірка (перерахунок), запит; звірка, аналітичні процедури
Неправильний розрахунок військового збору	У зв'язку з неправильним застосуванням бази нарахування відбувається викривлення розрахунків з бюджетом за даним збором	Документальна перевірка, арифметична перевірка (перерахунок), запит; звірка, аналітичні процедури
Неправильне застосування тарифних ставок	Неправильне нарахування та виплата заробітної плати; неправильний розрахунок середнього заробітку і, відповідно, сум відпускних, лікарняних	Зіставлення зі збірниками виробітку і тарифікаційними довідниками

Найбільш розповсюджені порушення у цій сфері та їх вплив на достовірність інформації представлено у табл. 1.

На жаль, сьогодні вищенаведені порушення і зловживання зустрічаються досить часто і ведуть до чималих сум втрат. Така ситуація пов'язана з тим, що власники підприємств, не розуміючи сутності, мети і завдань внутрішнього контролю, не приділяють належної уваги побудові ефективної системи його здійснення. В результаті цього більшість порушень і помилок виявляється не системою внутрішньогосподарського контролю, а зовнішньою перевіркою.

Отже, для управління господарською діяльністю, зокрема операціями, пов'язаними з оплатою праці на підприємствах, необхідний постійний, абсолютно обґрунтований, юридично підтверджуючий облік цих операцій на підставі достовірних даних первинної документації.

Грамотна організація внутрішньогосподарського контролю розрахунків з працівниками підприємства підвищує достовірність бухгалтерської фінансової звітності і дає змогу уникнути порушень і розбіжностей під час проведення аудиту і ревізії різними контролюючими органами.

Для того щоб уникнути великої кількості порушень, що мають місце за результатами проведення перевірок щодо розрахунків з оплати праці на підприємствах, необхідно вдосконалювати організацію самих розрахунків з оплати праці (перш за все, всередині підприємства). Зокрема, у процесі спостереження за оформленням документів з обліку оплати праці контролери можуть визначити «слабкі місця», що дає змогу удосконалити чи розробити більш ефективну систему руху документів, правильно розподілити роботу між працівниками, що загалом впливає на ефективність процесу обліку. Для цього слід розробити точний графік документообігу та чітко дотримуватися строків подання до бухгалтерії первинних документів, наведених у ньому; налагодити постійний контроль за правильністю заповнення і своєчасним поданням первинних документів

для достовірного нарахування заробітної плати; провести підвищення кваліфікації працівників бухгалтерської та економічної служби.

Крім того, удосконаленню системи внутрішньогосподарського контролю може сприяти перерозподіл обов'язків працівників, що займаються нарахуванням заробітної плати. Тобто жоден з працівників розрахункового відділу не повинен мати закінченого циклу розрахунків. Якщо ж штат робітників, які займаються підрахунком заробітної плати на підприємстві, не дає змогу здійснити такий перерозподіл обов'язків, то доцільно підвищити контрольні дії за кожним з етапів операцій з оплати праці.

Якщо на підприємстві застосовується автоматизована система обліку оплати праці, необхідно створити і автоматизовану систему контролю, яка повинна бути описана в проектній документації. В такому випадку внутрішньогосподарська перевірка повинна бути спрямована на контроль на рівні реквізитів з метою уникнення механічних помилок та на дотримання технологічного процесу обробки інформації на обчислювальному центрі.

Висновки. Підводячи підсумок викладеного вище, вважаємо, що контроль розрахунків з оплати праці є важливим та невід'ємним елементом системи контролю на підприємстві та держави загалом. Динамічна зміна нормативно-правової бази України, зокрема трудового законодавства, обумовлює необхідність систематизації складових контролю розрахунків з оплати праці з урахуванням нових вимог. Розглянута методика внутрішньогосподарського контролю розрахунків з оплати праці підприємства описує комплекс дій суб'єктів контролю, забезпечує оптимізацію витрат їх часу та удосконалює контрольний процес загалом. Ефективна система контролю з використанням усього необхідного комплексу методів забезпечує управлінський персонал достатнім обсягом інформації для прийняття оперативних управлінських рішень, спрямованих на виправлення негативних наслідків порушень трудового законодавства, їх попередження та уникнення в майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Кравченко М.А. Внутрішньогосподарський контроль розрахунків з оплати праці / М.А. Кравченко // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 15. – С. 71–74.
2. Контроль у системі інноваційного менеджменту підприємства: [монографія] / [С.В. Мних, С.В. Бардаш, О.А. Шевчук та ін.]; за ред. Є.М. Мниха. – К.: КНТЕУ, 2011. – 452 с.
3. Максимова В.Ф. Ефект удосконалення обліку та контролю для позитивної динаміки розвитку і економічної стабільності підприємства / В.Ф. Максимова // Бухгалтерський облік і аудит. – 2013. – № 9. – С. 23–27.
4. Роль і місце бухгалтерського обліку, контролю і аналізу в розвитку економічної науки і практики: зб. матеріалів II Міжнар. наук.-практ. конф. (6–7 грудня 2012 р.). – К.: КНЕУ, 2012. – 344 с.
5. Шевчук В.О. Контроль господарських систем в суспільстві з перехідною економікою (проблеми теорії, організації, методології): [монографія] / В.О. Шевчук. – К.: КДТУ, 1998. – 371 с.
6. Пушкар М.С. Контролінг – інформаційна підсистема стратегічного менеджменту: [монографія] / М.С. Пушкар, р.М. Пушкар. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004. – 370 с.
7. Шоляк О.Ю. Внутрішньогосподарський контроль розрахунків з оплати праці / О.Ю. Шоляк // Наукові праці КНТУ. Економічні науки. – 2009. – Вип. 16. – Ч. 1. – С. 177–183.

**Бондаренко Н. Н.
Семенова А. В.**

Днепровський національний університет імені Олеся Гончара

ВНУТРИХОЗЯЙСТВЕННИЙ КОНТРОЛЬ РАСЧЕТОВ ПО ОПЛАТЕ ТРУДА

Резюме

В статье рассмотрены основные элементы организации внутрихозяйственного контроля расчетов по оплате труда. Проанализированы типичные нарушения и ошибки, возникающие в сфере расчетов по оплате труда. Обоснованы рекомендации по совершенствованию системы внутрихозяйственного контроля расчетов по оплате труда на отчетственных предприятиях.

Ключевые слова: контроль, внутрихозяйственный контроль, организация контроля, оплата труда, расчеты.

Bondarenko N.M.
Semenova O.V.
 Oles Honchar Dnipro National University

INTERNAL CONTROL OF SALARY SETTLEMENTS

Summary

The article describes fundamental elements of salary settlements' internal control organization. Typical violations and mistakes emerging in the area of salary settlements are analysed. Recommendations for the perfection of the internal control of salary settlements at domestic enterprises are substantiated.

Key words: control, internal control, organization of control, salary, settlements.

УДК 657.37:336.73

Гончаренко О. О.
Лук'янець О. В.
 ДВНЗ «Університет банківської справи»

ОПТИМІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ: АДАПТАЦІЯ МСФЗ

У статті досліджено умови застосування міжнародного стандарту для малих і середніх підприємств небанківськими фінансовими установами. Проведено зіставлення обсягів інформації, що підлягає розкриттю згідно з вимогами повного МСФЗ та МСФЗ для МСП. Обґрунтовано недоцільність використання МСФЗ для МСП небанківськими фінансовими установами у зв'язку з відсутністю для них спрощення підготовки фінансової звітності.

Ключові слова: фінансова звітність, небанківські фінансові установи, міжнародні стандарти фінансової звітності, малі і середні підприємства.

Постановка проблеми. Прагнення України стати повноцінним членом Європейського Союзу передбачало проведення підготовчих процесів в різних сферах, які перш за все були спрямовані на створення політико-правових та організаційних засад адаптації законодавства [1]. Розвиток міжнародного співробітництва, залучення іноземних інвестицій в економіку України, вихід вітчизняних підприємств на міжнародні ринки капіталу визначили пріоритетність реформування системи бухгалтерського обліку згідно з міжнародними стандартами для забезпечення відкритості та прозорості. В рамках реалізації Стратегії застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні [2] на законодавчому рівні було визначено порядок та обов'язковість застосування МСФЗ окремими суб'єктами господарювання [3]. Піонерами цього процесу в 2012 році стали публічні акціонерні товариства, банки, страховики, а протягом наступних трьох років і всі інші фінансові установи почали формувати фінансову звітність відповідно до міжнародних стандартів (табл. 1) [4].

Сьогодні банки в Україні створюються тільки у формі публічних акціонерних товариств. Перед-

бачена законодавством можливість існування кооперативних банків [5] є тільки гіпотетичною, що пов'язано з відсутністю нормативно-правового забезпечення регулювання їх створення та діяльності. Тобто можна констатувати, що тільки небанківські фінансові установи не мають обов'язку (інколи взагалі не мають права) обирати організаційно-правову форму господарювання – публічне акціонерне товариство (рис. 1).

Законодавча вимога щодо оприлюднення фінансової звітності для публічних акціонерних товариств та фінансових установ шляхом розміщення її на власній веб-сторінці [7] дала можливість оцінити обсяги та зміст представленої звітної інформації. Вибіркове дослідження засвідчило використання зазначеними установами повного комплексу фінансової звітності.

Доречно зазначити, що Міжнародними стандартами фінансової звітності публічні акціонерні товариства як підприємства, чії інструменти капіталу перебувають в обігу на публічному ринку, ідентифікуються як суб'єкти господарювання, підзвітні громадськості [6]. Така «підзвітність» підприємств передбачає обов'язковість

Таблиця 1

Ретроспектива запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності суб'єктами господарювання

Дата початку застосування	Суб'єкт господарювання
1 січня 2012 року	Публічні акціонерні товариства, банки, страховики.
1 січня 2013 року	Підприємства, що провадять господарську діяльність з надання фінансових послуг, крім страхування та пенсійного забезпечення, а також недержавного пенсійного забезпечення.
1 січня 2014 року	Підприємства, що провадять допоміжну діяльність у сферах фінансових послуг і страхування (фондові біржі, діяльність пунктів з обміну валют, діяльність страхових агентів і брокерів, управління фондами).
1 січня 2015 року	Кредитні спілки та підприємства з управління активами (інвестиційні фонди, трасти).

Джерело: побудовано авторами на основі [4]